

producere aliquem terminum, & simul ipsum destruere; heri tamen potest, ut actio quae efficit aliquem terminum, sit destructiva ejusdem, quando ex modo producenti ita ipsum attingit, ut quantum est de se habeat separare corpus a sanguine, sicut contingit in proposito.

63 Uterque: Actio immutativa & destructiva victimae, debet supponere illam productam: Sed consecratio etiam ut habet ponere corpus separatam a sanguine, quantum est de se; non supponit victimam productam, sed potius illam producit: Ergo non est immutativa & destructiva illius. Minor probatur, quia victimam non est Christus utrumque, sed Christus, ut existens sub speciebus panis & vini: Atqui consecratio producit Christum sub illa ratione; Ergo quantum est de se non supponit victimam productam.

Respondeo distinguendo Majorem: Actio immutativa & destructiva victimae, debet supponere illam productam, prioritate rationis, concedo: prioritate reali, nego. Vel sub aliqua formalitate, concedo: Absolute & simpliciter, nego. Similiter distinguo Minorem: consecratio non supponit victimam productam, sub ea formalitate qua productiva est corporis Christi sub speciebus, concedo Minorem; sub alia, nego Minorem: & eodem modo distinguo Consequens: Ergo consecratio, quatenus est productiva corporis Christi sub speciebus, non est destructiva illius, concedo: sub alia ratione & formalitate nego. Tres ergo formalitates in eadem consecratione diligenter distinguende sunt, quarum una praecedat aliam, prioritate aliqua rationis. In primis enim habet consecratio quod actio productiva & preparativa victimae, quatenus est conversio panis & vini in corpus & sanguinem Christi, Secundo quatenus per eandem actionem victimam praesentatur Deo in actu exercitio, in honorem & cultum ipsius, habet rationem oblationis. Tertio quatenus eadem consecratio ex modo quo producit victimam, habet quantum est de se, constituit corpus separatam a sanguine; & modo quodam mortuo, per modum cibi, habet haec actio quod sit immutativa victimae. Ceterum tres ille ejusdem actionis formalitates, hunc habent inter se ordinem, ut secunda supponat primam, & utraque antecedit tertiam.

64 Objicies tertio: In die Parasceves offertur verum sacrificium: Atqui tunc non fit consecratio, sed tantum consumptio specierum: Ergo non in illa, sed in illa consistit ratio sacrificii. Major probatur, tum quia Sacerdos inter praecedendum appellat illam ceremoniam sacrificium: tum etiam, quia fideles tenentur illi assistere, si incidit in diem festum.

65 Respondeo negando Majorem, dicit enim S. Thomas hic art. 2. ad 2. non offerri in die Parasceves sacrificium incrementum, ne passio mystica & expressa eodem die representetur. Unde Hugo Victorius secundo codice miscellaneorum lib. 5. *Hodie non sacrificamus, hunc hostiam de manibus tollitur: non sacrificant amici, dum cruciatur inimici.* Ad probationem in contrarium dico, ceremoniam illam quae fit in die Parasceves appellari sacrificium in latiori significatione, quia est complementum sacrificii hesterni, in quo hostia quae tunc consumitur, fuerat consecrata: unde negamus esse novum & perfectum sacrificium, non solum quia non fit consecratio, sed etiam quia non sumitur, nisi una species, cum tamen utraque species sit de essentia sacrificii, ut supra ostensum est. Fideles vero tenentur illi assistere, si incidit in diem festum, quia tenentur illi assistere, eodem modo quo fit ab Ecclesia.

66 Dices, Sumptio illa debet pertinere ad aliquam speciem religionis: Non ad aliam quam ad sacrificium: Ergo talis sumptio est vere sacrificium.

Respondeo poni in specie religionis, in qua ponitur suscipitur cujuslibet sacramenti, quamvis indirecte possit reduci ad speciem sacrificii, quatenus est terminus extrinsecus, & consummatio sacrificii oblati in die precedenti.

67 Pro completa explanatione essentiae sacrificii Missae, inquirent hic Auctores, quomodo distinguatur sacrificium Missae a sacrificio incremto quod Christus obtulit in nocte coenae, & quod mortuus oblati in Cruce? Ad quod breviter respondeo, non distingui nisi numero, a priori: a posteriori vero, in ritu & ratione offerendi, distinguuntur quodammodo specie. Quamvis ex parte rei oblati, utrumque sit idem numero sacrificium. Primum patet, quia in sacrificio quod Christus obtulit in nocte coenae, & in eo quod nos offerimus in Missa, est eadem res oblati, & idem modus offerendi scilicet transubstantiatio: Ergo distinguuntur solo numero. Secundum etiam constat, quia in Cruce fuit oblatum sacrificium per actionem cruentam; in altari vero per consecrationem, quae est actio diversae rationis: Ergo hujusmodi sacrificia distinguuntur quodammodo specie, cum habeant diversum modum offerendi. Dico quodam modo, quia cum habeant idem motivum formale, & distinctio se teneat solum ex parte substrati materialis, non est

proprie distinctio specifica, si aliunde verum sit, virtutem religionis in Christo, non distingui specie nostra. Tertium denique probatur, quia est eadem res qua offeritur in sacrificio Missae, & qua fuit oblati in Cruce, & in nocte coenae; Ergo ex parte rei oblati non distinguuntur etiam numero; hoc voluit tantum SS. Patres, dum asserunt, utrumque sacrificium, cruentum & incruentum, esse idem, solum enim volunt idem esse sacrificium, vel quia in utraque est eadem res oblati, vel etiam quia sacrificium Missae, est imago sacrificii Crucis: imago enim & res representata dicuntur esse idem in esse representativo.

ARTICULUS III.

A quibus & pro quibus possit Missa sacrificium offerri?

Dico primo, in sacrificio Missae multiplicem esse offerentem. Conclutio indiget solum explanatione.

Dicimus ergo, primum ac principalem offerentem in sacrificio Missae, esse Christum Dominum, qui cum sit supremus Sacerdos, una cum Sacerdotibus hoc sacrificium offert, & ad actionem sacrificandi concurrat. Unde hoc sacrificium est infinitum, non solum ex parte rei oblati, sed etiam ex parte personae offerentis, ut infra dicemus, subindeque quoad utrumque aequiparatur sacrificio Crucis & coenae, ut docet Tridentinum sess. 22. cap. 1. his verbis: *Una eademque est hostia, idem tunc offerens, Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerenda ratione diversa.*

Secundi offerentes Missae sacrificium, sunt Sacerdotes, qui illud in persona Christi, & nomine totius Ecclesiae Deo offerunt. Diverso autem modo illud offerre dicuntur in persona Christi, & nomine totius Ecclesiae, nam in persona Christi illud offerunt ut inferiores & ministri, nomine & iussu superioris: nomine vero Ecclesiae, ut superiores pro inferioribus; est enim Ecclesia prout a Sacerdotibus constituitur, populus fidelis, qui hoc sacrificium offert per Sacerdotem, ut per superiorem & suum advocatum apud Deum. Unde tertio laici omnes fideles possunt dici hoc sacrificium offerentes, ut docet Innocentius Tertius libro tertio de Mysteriis Missae capite quinto, ubi asserit adeo Sacerdotem sepius in canone Missae dicere, *Offerimus*, quia non in sua tantum, sed in totius Ecclesiae persona sacrificat, & omnes quodammodo cum illo offerunt. Idem docet Petrus Damianus Epistol. 13. ad Leonem inclausum cap. 8. ubi exponens verba illa Canonis: *Unus & memores nos servi tui*, subdit: *In his verbis pauciter ostenditur, quod a cunctis fidelibus, non solum vivis, sed & multitudine, sacrificium illud lausis offertur; licet ab uno specialiter Sacerdote offerri videatur: quia quo illo offerendo manibus tractat, hoc multitudine fidelium intentione devotionis commendat. Quod illic quoque declaratur, ubi dicitur: Hunc igitur oblacionem servitutis nostrae &c. Quibus verbis luce clarius constat, quia sacrificium, quod a Sacerdote factis altaribus superponitur, a cunctis Dei familia generaliter offertur. Porro ex omnibus fidelibus, illi magis specialiter dicuntur offerentes, qui propter conjunctionem intentionum suarum cum intentione Sacerdotis, externum quoddam officium exhibent, inferiendi, & necessaria ad sacrificium suppeditando; ut Diaconus, Subdiaconus, Acolythi &c. illique qui pecuniariam Eleemosynam tribuunt, ut pro se vel suis Missae celebretur.*

Dico secundo, sacrificium Missae offerri posse pro omnibus viventibus: etiam infidelibus; & pro mortuis fidelibus, poenam peccatorum in purgatorio lentibus; non tamen pro damnatis, aut pro parvulis defunctis absque baptismo, bene tamen pro beatis.

Prima pars quoad fideles clara est, quoad infideles vero probatur, contra Sotum & Vasquez, ex Augustino Epistol. 59. ad Paulinum, ubi de orationibus, & postulacionibus quae in Missa fiunt, ait: *Ne quisquam existimaret, non esse ista facienda pro his a quibus persecutio nec patiebatur Ecclesia, cum membra Christi ex omni essent hominum genere colligenda.* Item Prosper lib. 1. de vocat. gentium cap. 12. *Supplicat* (inquit) *ubique Ecclesia Deo, non solum pro Sanctis & in Christo jam regeneratis, sed etiam pro omnibus infidelibus, & inimicis Crucis Christi, pro idolorum cultoribus, pro Judaeis &c. Paulo ante dixerat: Quae legem supplicacionis, ita omnium Sacerdotum, & omnium fidelium devotio tenet. Idem multo ante docuerat Clemens Romanus lib. 8. Constit. cap. 12, ubi in Missa orare praecipit pro Rege, & pro omnibus qui in sublimitate sunt, proque iis qui foris sunt, & errant.*

Confirmatur: Sacrificium Missae est applicatio cruenti sacrificii Crucis: Sed illud oblatum fuit pro omnibus, etiam pro infidelibus, 1. ad Timoth. 2. & 1. Joann. 2. Ergo & illud offerri potest pro omnibus viventibus, etiam infidelibus.

Confir.

Confirmatur amplius: In lege antiqua fuerunt sacrificia pro infidelibus oblata 1. Estre 6. & 1. Machab. 12. Ergo & in lege nova Missae sacrificium pro infidelibus offerri potest. Consequenter patet, nam legi novae, ut nullo legi gratia, charitatis, & misericordiae, id magis videtur conveniens.

72 Neque obstant verba illa Augustini 1. de anima & ejus origine cap. 9. *Quis offerat sacrificium Christi, nisi pro iis qui sunt membra Christi?* Id enim (ut explicat S. Thomas in 4. dist. 12. quest. 2. art. 2. questio. 2. ad 4.) intelligi debet de membris acta vel potentia, cujusmodi sunt omnes homines quamdiu vivunt. Ibi enim loquitur Augustinus de parvulis qui moriuntur absque baptismo, quibus nullo modo potest proficere sacrificium, cum nec sint, nec esse possint membra Christi. Caput vero Nobis 1. & caput sacris, de sententia excommunicationis, tantum prohibent, ne Sacerdos offerat & oret velut publica persona, nomine Christi, & totius Ecclesiae, pro infidelibus, vel Apostatis, aut excommunicatis majori excommunicatione; non autem ne privata intentione, & oratione, pro ipsis oret inter sacrificandum, ut notant Sylvester, Sylvius, Suarez, & alii. Ex quo inferes, Missam posse multo magis offerri pro Catechumenis; praeterim cum talis fuerit usus primitivae Ecclesiae, ut testatur Clemens lib. 8. Constit. cap. 47. & 6. Chrysostomus in sua Liturgia, & Augustinus Ep. 105. ad Vitalem.

73 Secunda pars conclusionis, quae asserit sacrificium Missae, pro mortuis fidelibus posse offerri, patet ex perpetuo usu Ecclesiae, quae pro defunctis semper celebravit, ut constat ex Liturgiis Jacobi, Matthaei, & Marci, & testatur Clemens Romanus lib. 8. Constit. cap. 9. Tertullianus lib. de Corona militis cap. 3. Cyrillus Catech. 5. Myltag. Cyprianus lib. 1. Epistol. 9. Chrysostomus homil. 69. ad populum, ubi dicit ab Apostolis id sanctum fuisse. Augustinus lib. de cura pro mortuis cap. 1. & lib. 9. Constit. cap. 12. & 13. Ambrosius in Orationibus de obitu Theodoti, Valentini, & Satyri fratris, ubi se pro illorum animabus sacrificaturum promittit.

74 Ratio etiam suffragatur: Christus enim in sacrificio Crucis, ojus Eucharistiam est applicatio, obtulit seipsum etiam pro defunctis, scilicet pro omnibus, qui a mundi principio ante illum pie defuncti erant. Item in lege Moysa fuerunt sacrificia pro mortuis, ut patet 2. Machab. 12. ubi dicitur, Judam sacrificium pro mortuis offerendum curasse, ejusque factum Scriptura laudans, subdit: *Sanctus ergo & salubris est cogitatio, pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur: Ergo a fortiori in lege nova sacrificium pro defunctis offerri potest.* Unde Tridentinum sessio 25. in Decreto de purgatorio ait: *Animas in purgatorio detentas, fidelium suffragiis, precibusque vero acceptabilibus Altaris sacrificio, succurrat.* Item Chrysostomus homil. 3. in Epistolam ad Philippenses prope finem: *Non frustra* (inquit) *insultaverunt Apostoli, ut cum tremenda mysteria celebrantur, ferat eorum commemoratio qui ex hac vita decesserunt. Sciebant enim inquam eade locum, & multitudine utilitatem eis provenire. Cum enim adste populus universus, & collegium Sacerdotale manus extollat, & coram hostia sit tremenda hostia, quomodo iram Dei non placabimus pro illis orantes?*

75 Tertia pars quae asserit illud non posse offerri pro damnatis, aut pro parvulis defunctis absque baptismo, non minus evidens est, cum damnati, utpote in termino existentes, nullius sint remissionis capaces, ut ostendit dist. 8. art. 7. in Tractatu de peccatis, illicque nec actu nec potentia sint membra Christi. Unde cap. pro abrenunciis 13. quest. 2. prohibetur orare pro damnatis. Nec obstant aliqua exempla quae offerri solent de anima Trajani, precibus S. Gregorii ab inferis liberata, & de aliis Gentilibus in vitam revocatis, ac tandem salvatis; nam haec, vel apocrypha sunt, vel cum sint contra communem legem a Deo statuta, non sunt in exemplum adducenda.

76 Ultima denique pars quae asserit pro beatis Missae sacrificium posse offerri, id est in eorum honorem, seu in gratiarum actionem pro gloria qua donati sunt, & fruuntur in caelis, patet ex variis orationibus Ecclesiae in Missa recitatis, ut ex oratione secreta Missae de S. Bartholomaeo, ubi sic dicitur: *Quisumus Dominus, ut ejus auxilio tua beneficia capiamus, pro quo tibi laudis hostiam immolamus.*

ARTICULUS IV.

Utrum Missae sacrificium valorem habeat propitiatorium ad obtinendam remissionem peccatorum, & imperativum pro obtinendis a Deo beneficiis: & quomodo illos effectus causet?

Dico primo, sacrificium Missae propitiatorium esse, & ad remissionem peccatorum mortualium & venialium, ac poenarum pro eis debiturum valere. Conclusio est certa de fide, ac definita in Tridentino sess. 22. cap. 2. ubi sic dicitur: *Docet Sancta Synodus sacrificium istud vere propitiatorium esse, per ipsumque fieri, ut si Theol. Conc. Tom. V.*

cum vero corde & vestra fide, cum metu & reverentia, caritati & poenitentia ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio operum. Hujus quippe oblationis placatus Dominus, gratiam & donum poenitentiae concedens, crimina & peccata etiam ingenita dimittit. Et can. 3. *Si quis dixerit Missae sacrificium, tantum esse laudem & gratiarum actionem, aut nudam commemorationem sacrificii in Cruce peracti, non autem propitiatorium, anathema sit.*

Ratio etiam suffragatur: Nam ut dicitur ad Hebraeos 78 5. Omnis Pontifex constituitur, ut offerat sacrificia pro peccatis: Ergo cum Sacerdotes novae legis non nisi Missae sacrificium offerant, illud tanquam propitiatorium pro peccatis offerunt, non solum pro seipsis, sed etiam pro populo; Sacerdos enim, ut ibidem ait Apostolus, debet quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis. Unde in Liturgia D. Jacobi Minoris dicitur, *Offerimus tibi incruentum sacrificium pro peccatis nostris & ignorantibus.* Et Cyprianus serm. de Coena Domini, ait Eucharistiam esse *holocaustum ad purgandas iniquitates.* Et certe, si propter sacrificium taurorum & arietum, sanctum precibus Job, Deus peccata remittit Eliphaz Themanite, & ejus socios, ut dicitur Job 42: quanto credibilis est, Deum hoc sacrificium in quo unigeniti ac dilectissimi filii sui corpus ipsi immolatur, acceptare infallibiliter ad similem effectum? Unde Chrysostomus homil. 3. de incomparabili natura Dei, versus finem, ait quod *sicut homines ramos oleorum gerentes, movere Reges consueverunt, eoque arboris generis, misericordiam commoverunt & humanitatem: sic Angeli tunc (dum Missae sacrificium celebratur) pro ramis oleagineis, corpus Domini ipsum proferentes, rogant pro genere humano, quasi dicant: Pro his Domine rogamus, quos tu adeo dilexisti, ut pro eorum saluta mortem obires, animam in Cruce offeras: pro his supplicamus, pro quibus ipse tuum sanguinem es sanguinem, pro his oramus, pro quibus corpus hoc immolasti. Tandem sic concludit: *Itaque magis magisque animadversis, fratres charissimi, omnes tempore illo Ecclesiam preparamus, ut Dominum ad misericordiam invitemus, & tempestivi adjumenti gratiam comparemus.**

Nec solum pro mortualium, sed etiam pro venialium remissione valet Missae sacrificium: Tum quia huic mirabili sacrificio concedendum est id omne quod sacramentalibus tribuitur: sacramentalia vero habent vim remittendi culpas veniales, ut dicemus in Tractatu de poenitentia, dist. 6. Tum etiam, quia cum in lege Moysa essent quaedam sacrificia quae expiant intalibilibiter ab immunditiis legalibus, videtur lex gratiae habere debere aliquid sacrificium quod expedit a culpis levibus, & venialibus quae quotidie committuntur, Unde can. Utrum de consecrat. dist. 2. Missae sacrificium quotidie iterari dicitur: *Quia quotidie peccamus peccata sine quibus mortales infirmis vivere non possunt, qualia sunt venialia.*

Dico secundo, Missae sacrificium causat remissionem peccatorum mortualium ex opere operato, non quidem immediate & directe, sicut sacramenta causant gratiam, sed indirecte tantum & mediate, imperando scilicet a Deo auxilium, quod homo excitetur ad contritionem, vel attritionem cum sacramento, quorum vi immediate remissio peccatorum obtineatur.

Prima pars probatur contra Suarez, Serram, & 80 alios, qui negant Missae sacrificium causare remissionem peccatorum ex opere operato. Ille effectus causatur ex opere operato ab isto sacrificio, qui causatur ex sola dignitate sacrificii independentem a merito vel dignitate Sacerdotis, aut ejus pro quo offertur: Sed remissio peccatorum mortualium, hoc modo causatur a sacrificio Missae: Ergo tale sacrificium eam causat ex opere operato. Major patet, in hoc enim distinguitur effectus ex opere operato, ab effectu ex opere operantis, quod ille datur intuitu meritorum Christi, & ex institutione ipsius, quia merita sua tali vel tali operi applicavit: ille vero datur intuitu meriti facientis opus. Minor vero probatur ex Tridentino sess. 22. cap. 2. ubi sic dicitur: *Quoniam in arquo hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & incruente immolatur, qui in ara Crucis semel seipsum cruento obtulit, declarat Sancta Synodus, sacrificium istud vere propitiatorium esse, &c. Hujus quippe oblatione placatur Dominus, gratiam & donum poenitentiae concedens, crimina & peccata etiam ingenita dimittit. Una enim eade demque est hostia, idem tunc offerens, Sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa. Sed quod convenit sacrificio ratione rei oblati, & principalis offerentis; convenit ipsi ratione propriae dignitatis: Ergo remissio peccatorum mortualium causatur a sacrificio Missae, ex sola dignitate sacrificii independentem a merito vel dignitate Sacerdotis offerentis, aut ejus pro quo offertur.*

Secunda pars conclusionis, quae asserit Missae sacrificium, 81 non

O 3

non immediate remittere peccata, sed tantum mediate, impetrando auxilium ad actum penitentiae, quo peccata immediate remittantur, colligitur ex verbis Tridentini jam relatis: Concilium enim explicans modum quo hoc sacrificium nobis peccata remittat: *Hujus, inquit, oblatione placatus Dominus, gratiam (excitantem) & donum penitentiae concedens, crimina & peccata, etiam ingentia, dimittit*. Quibus verbis aperte docet sacrificium Eucharistiae non remittere immediate peccata, ut faciunt sacramenta Baptismi & Penitentiae, sed tantum mediate & remote, impetrando a Deo gratiam preventivam, qua peccatores excitantur efficaciter ad contritionem aut attritionem cum Sacramento, quorum vi immediate remissio peccatorum obtinetur. Idque manifeste colligitur ex differentia quae est inter sacramentum & sacrificium, in eo consistens, quod sacrificium immediate refertur ad cultum Dei, & secundario tantum, ac veluti per redundantiam, ad nostram utilitatem & salutem, verum primario est institutum ad nostram sanctificationem: Ergo conveniens est, ut sacramentum quidem gratiam & remissionem peccati causet immediate; sacrificium vero solummodo Deum placare habeat, eumque impellere ad excitandum in peccatore penitentiae motum. Unde D. Thomas de his pro quibus hoc sacrificium offertur ait in 4. dist. 12. quest. 2. artic. 2. questio. 2. ad 4. *Peccata mortalium in eis delictis, non sicut causa proxima, sed in quantum gratiam contritionis eis impetrat.*

Quod diximus de prima gratia justificante, dicendum est de eius augmento, illud scilicet tantum causari posse per Missae sacrificium; causare enim immediate gratiae augmentum, est effectus proprius Eucharistiae, ut habet rationem sacramenti, & cibi spiritualis animae, & aliorum sacramentorum, quae primam gratiam justificantem in recipientibus praerquirunt, ideoque sacramenta viciorum appellantur.

22 Ex his solutum manet praecipuum fundamentum, quo Suarez, & Serra moventur ad negandum Missae sacrificium causare primam gratiam & remissionem peccati ex opere operato. Quod enim (inquiunt) causat gratiam ex opere operato, potest facere de attrito contritum, vel etiam causare gratiam ultra subiecti dispositionem: Sed Eucharistiae sacrificium neutrum habet, ut constat ex supra dictis: Ergo non causat primam gratiam & remissionem peccati ex opere operato.

23 Confirmatur: Quod quatuor per modum impetrationis, non causatur ex opere operato: Sed remissio peccati & prima gratia, causantur a Missae sacrificio per modum impetrationis; quia, ut diximus, non dantur nisi quatenus impetratur auxilium quo peccatores ad penitentiam excitentur: Ergo non causantur ab illo ex opere operato.

24 Confirmatur amplius: Effectus qui causatur ex opere operato, causatur infallibiliter in non penitentibus obicem: Sed remissio peccati non causatur infallibiliter in his pro quibus Missae sacrificium offertur; experientia enim constat, illud offerri pro multis peccatoribus, qui propterea non convertuntur, sed obtinui manent in suis peccatis: Ergo Missae sacrificium non causat remissionem peccatorum mortalium ex opere operato.

25 Verum, ut dixi, hujusmodi instantiae facile dilui possunt ex dictis. Ad primam enim respondendo distinguendo Majorem: Quod causat gratiam ex opere operato, potest facere de attrito contritum, si causet illam immediate, sicut sacramenta, concedo Majorem. Si causet illam solum mediate, impetrando dispositionem ad gratiam, seu auxilium ad ponendam talem dispositionem, ut facit hoc sacrificium, nego.

26 Ad primam confirmationem, distinguo Majorem: Quod causatur per modum impetrationis, non causatur ex opere operato: si illa impetratio fiat media oratione, concedo Majorem. Si illa impetratio fiat ex vi operis meritorii jam a Christo facti & patrum, nego Majorem. Sacrificium vero Missae non est impetratorium auxilii ad penitentiam disponens & excitans, media oratione, sed ex vi sua, id est ratione operis quod agitur; & ratione dignitatis, tum rei oblate, tum principalis offerentis, ut supra ex Tridentino ostendimus: unde quamvis offerens minus principale, nimirum Sacerdos, malus sit, valet tamen ad impetrandum tale auxilium.

27 Ad secundam nego Majorem universaliter sumptam: nam sacramentum Extremae-Unionis non causat infallibiliter sanitatem corporalem, & tamen illam causat ex opere operato; & sacramentum Eucharistiae causat ex opere operato auxilium efficacem ad perseverandum, licet non causet illud infallibiliter. Similiter ergo quamvis remissio peccati non causatur infallibiliter in his pro quibus Missae sacrificium offertur, non sequitur illud non causare remissionem peccatorum ex opere operato, in illis pro quibus offertur; praeterquam cum illi tali effectui saepe apponant obicem, divinis motibus & inspirationibus resistendo.

28 Dico tertio, Hoc sacrificium ex opere operato imme-

diat remitti poenas ex condonatis peccatis sive mortalibus sive venialibus relictas.

Est communis inter Theologos, & probatur primo ex eo quod Tridentinum ubi supra, dicit hoc sacrificium valere ad remissionem poenae tam pro vivis quam pro defunctis in purgatorio existentibus: Sed istis non potest valere mediate, impetrando scilicet auxilium quo eliciatur actum satisfactorium, ut patet; cum anima in purgatorio existens, non sint capaces activae satisfactionis; alioquin possent seipsas a purgatorio liberare, sed tantum passivis, vel satisfactionis ab aliis applicatae: Ergo hoc sacrificium immediate remittit poenas ex condonatis peccatis mortalibus sive venialibus relictas.

Probatur secundo ex D. Thoma hic quest. 79. art. 5. 83 in corp. ubi comparans Eucharistiam, ut habet rationem sacramenti, cum eadem, et habet rationem sacrificii, dicit quod ut est sacramentum, non est institutum ad satisfaciendum, sed ad spiritualiter nutriendum, per unionem ad Christum, & ad membra eius, sicut & nutrimentum nutrit nutritum, &c. In quantum vero est sacrificium, habet vim satisfactoriam. Quibus verbis rationem insinuat qua suaderi potest conclusio: Cum enim sacramenta essent instituta ad producendum gratiam, conveniens fuit ut sacrificium institueretur ad remittendam poenam peccati condonatis debitam: nam quia remissio poenae non pertinet ad intrinsicam hominis sanctitatem, sicut remissio culpae, & iustificatio fieri potest per extrinsecam condonationem, absque intrinseca hominis mutatione; & ita hoc sacrificium est valde accommodatum ad hujusmodi effectum, quia sacrificium non solum operatur in offerentibus, sed etiam in his pro quibus offertur, etiam ipsi nihil operantibus aut recipientibus.

Dices, Divum Thomam loco citato dicere quod hoc sacrificium causat hunc effectum secundum dispositionem subiecti; & secundum quantitatem sua devotionis & fervoris: Ergo non causat hunc effectum immediate ex opere operato, eo modo quo sacramenta producant gratiam.

Respondeo D. Thomam velle, quod sicut sacramenta quae causant gratiam ex opere operato, conferunt illam in majori quantitate in obiecto magis disposito; ita & hoc sacrificium in subiecto melius disposito, plures gradus poenae remittit. Unde si ille pro quo offertur, eliciat actum bonum satisfactorium ut quatuor, remittitur ipsi octo gradus poenae, ex quibus quatuor correspondent actui satisfactorio, & quatuor ipsi sacrificio.

Dico quarto, valde probabile est hoc sacrificium remissionem peccatorum venialium aliquo modo immediate causare.

Explicatur conclusio: Dupliciter possumus excogitare quod hoc sacrificium remittit peccata venialia: Primo mediate, eo modo quo diximus de mortalibus, impetrando scilicet auxilium per quod homo eliciat actum qui fit formalis vel virtualis detestatio venialium, & hoc modo certum est quod saltem remittit venialia: hoc enim ad minus determinavit Tridentinum sess. 22. cap. 1. dum ait quod per hoc sacrificium, passionis Christi salutaris virtus in remissionem eorum, quae a nobis quotidie committuntur peccatorum, applicatur, hoc enim ad minus intelligi debet de remissione mediata, & per modum impetrationis praedicti auxilii. Secundo immediate, idque rursus dupliciter. Primo absque eo quod homo ponat ullum actum detestationis formalis aut virtualis, etiam imperfectae; & hoc modo non existimo probabile posse remitti peccata venialia per hoc sacrificium; quia venialia non tolluntur de via ordinaria, sine aliqua mutatione hominis. Secundo potest fieri hoc remissio, ita ut homo ponat quidem aliquem actum, sed non ita perfectum, ut ex se sufficiat ad remissionem venialium; & tamen ex vi illius sacrificii remittantur, quod sufficit ad hoc ut hoc sacrificium dicatur immediate remittere venialia; sicut sacramentum penitentiae dicitur remittere mortalia immediate ex opere operato, quia remittit etiam illi qui non habet nisi actum attritionis, qui de se insufficientis est ad remittendam mortalia.

Dico ultimo: Sacrificium Missae non solum est propitiatorium, sed etiam impetratorium, nec solum valet ad remissionem peccatorum tam mortalium quam venialium, sed etiam ad quaecumque beneficia, sive spiritualia sive temporalia obtinenda. Ita definitur in Trid. sess. 22. cap. 2. & can. 3. ubi non solum dicitur hac oblatione placari Deum ad conferendam nobis gratiam, ac dimittenda ingentia & quotidiana peccata, sed etiam posse offerri pro omnibus necessitatibus.

Ratio etiam id suadet: Nam in lege naturae & in lege Moisaica fuerunt sacrificia non modo propitiatoria, sed & pacifica, sive impetratoria, ut ex Genesi & Levitico notum est: Ergo cum sacrificium Eucharistiae perfectiorum illorum emittatur confineat, & sic (ut docet Tridentinum sess. citata cap. 2.) oblatio illa quae per varias sacrificiorum, naturae & legis tempore; similitudines figuratur,

garabitur, utpote quae bona illa per illa significata, vel ut illorum omnium consummatio & perfectio, completur; valere debet, non solum ad Deum placandum pro peccatis, verum etiam ad bona spiritualia & temporalia ab ipso impetranda. Unde Chrysolomus homil. 77. in Joann. *Pro ingratis, & terra & maris, & universi orbis fructibus sacrificamus.*

44 Ex dictis intelligitur, unicum Missae sacrificium omnibus antiquis sacrificiis aequivalere, omnisque eorum differentias & species perfectissimum modo continere: nam in lege Moisaica erant quatuor species Sacrificiorum, quorum aliqua vocabantur holocausta, quae ad solam Dei gloriam, & supremi quod in vitam & mortem habet dominii extensionem, ordinata erant. Alia propitiatoria dicebantur, quae pro peccatis praeteritis offerrebantur. Alia erant Eucharistica, quae pro gratiarum actione fiebant. Alia demum erant impetratoria, quae ad nova obtinenda a Deo beneficia offerrebantur. Verum Eucharistica sacrificium haec omnia eminentissimum & perfectissimum modo praestat, nam & supremum quod Deus in vitam & mortem habet dominium perfecte ostendit, ut art. 2. declaravimus, & peccatorum remissionem impetrat, ut supra ostensum est: Valet etiam ad reddendas Deo gratias pro acceptis beneficiis, iuxta illud Prophetae Mal. 115. *Quia retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi, Calicem salutaris accipiam.* Denique per illud innumera bona & spiritualia & temporalia nobis eveniunt: Ergo omnes differentias & species veterum sacrificiorum perfectissimum modo continet. Unde Ecclesia sic ait Oratio secreta post septimam Dominicam Pentecostes: *Deus qui legalium differentiam vitimarum, unius sacrificii perfectione sanxisti.* Et Leo Papa serm. 7. de Passione: *Et non exploratur sacrificio variorum differentiarum vitimarum.* Item Augustinus lib. 17. de civit. cap. 20. *Id sacrificium sufficit omnibus illis sacrificiis veteris testamenti, quae immolabantur in aedibus futuris.* Idem dicit lib. 6. contra Faustum c. 5.

ARTICULUS V.

Utrum valor sacrificii Missae sit infinitus, non solum in consue, sed etiam extensivus; subindeque oblatum pro pluribus, aequo proest culibet, ac si pro uno tantum offerretur.

Dico primo, valor sacrificii Missae est intensive infinitus, quantum ad sufficientiam, licet quantum ad efficaciam, seu ex parte effectus, semper finitus sit.

95 Prima pars probatur ratione fundamentali: Valor sacrificii sumitur praecipue ex duplici capite, nimirum ex re oblate, & principali offerente, a quo five immediate, five aliorum ministerio, offeratur, eundem semper habet valorem. Sicut & donum collatum a Rege ejusdem valoris est, five ab ipso Rege immediate, five aliorum ministerio conferatur. Sed in Missae sacrificio, & res oblate, & principalis offerens, sunt dignitatis simpliciter infinitae; nam res oblate in hoc sacrificio est corpus & sanguis Christi, unita hypostatice Verbo divino; & principalis offerens, est ipsemet Christus, ut dicitur in Lateranensi sub Innocentio III. in cap. *Eximier*, & in Tridentino sess. 22. cap. 1. ubi sic habetur: *Idem nunc offerens Sacerdos ministerio, qui seipsum tunc in cruce oblat, sola offerendi ratione diversus.* Propterea Christus vocatur Sacerdos in aeternum, five continuo offerens, a principio Ecclesiae usque ad finem saeculi; Ergo valor sacrificii Missae est intensive infinitus.

96 Confirmatur & magis illustratur haec ratio: Licet sacrificium seu oblatio non habeat infinitam precise ex sola re oblate, alias quoad B. Virgo in templo obtulit filium, illa oblatio fuisse infiniti valoris, habet tamen res oblate dare infinitatem sacrificio, quando simul conjungitur cum infinitate principalis offerentis: Sed in Missae sacrificio infinitus valor rei oblate, conjungitur cum infinita dignitate principalis offerentis scilicet Christi: Ergo valor sacrificii Missae est intensive infinitus.

97 Probatur secundo eadem pars: Sacrificium Crucis fuit valoris infiniti quantum ad sufficientiam: Ergo & Missae sacrificium, valorem intensive infinitum, quantum ad sufficientiam continet. Consequenter probatur, tum quia sacrificium Missae est idem numero cum sacrificio Crucis, ex parte rei oblate, & principalis offerentis, quamvis in ritu & ratione offerendi ab ea differat, ut docet Tridentinum supra relatum. Tum etiam, quia vis satisfactoria ex opere operato est eadem in utroque sacrificio: Christus enim nunc de novo non satisfacit, sed per sacrificium Crucis semel satisfecit; & haec satisfactio applicatur nobis per sacrificium incrementum Missae.

98 Secunda vero pars conclusio, quae asserit valorem sacrificii Missae, non esse infinitum quantum ad efficaciam, seu ex parte effectus, & fructus, qui ex eo a fidelibus percipiuntur, evidens est: non enim remittitur tota poena Sacerdoti offerenti, vel aliis pro quibus offer-

tur, quia sicut in naturalibus causis universalis agit juxta dispositionem subiecti: ita sacrificium Crucis & Missae, quae sunt causae universales in ordine supernaturali, non agunt nisi juxta mensuram dispositionis subiecti. Unde D. Thomas supra quest. 79. art. 3. dicit quod quamvis hac oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omni poena, tamen sic satisfactoria illis pro quibus offertur, vel etiam offerentibus, secundum quantitatem sua devotionis, & non pro tota poena. Quibus verbis S. Doctor reducit determinationem effectus sacrificii Eucharistici, in dispositionem ejus pro quo offertur, non vero in intentionem Ministri offerentis. Quare diligenter observandum est cum Joanne a S. Thoma disp. 32. art. 3. quod remissio poenae ex meritis Christi dupliciter datur in Ecclesia, primo per indulgentias ex thesauro Ecclesiae, secundo per sacrificium Missae, quatenus habet vim satisfactoriam ex opere operato intensive infinitam, iustam in valore passionis Christi, & sacrificii Crucis, ut diximus. Primo modo determinatur remissio poenae, juxta intentionem applicantis, non juxta devotionem recipientis. Unde in concessione indulgentiarum ipsi Pontifices determinant quantitatem hujus remissionis, quia aliquando concedunt plenariam indulgentiam, quae remittit totam poenam; aliquando vero concedunt solum tot annos, vel tot dies: in sacrificio vero Missae Sacerdos offerens Missam pro aliquo, non determinat quantitatem poenae, quae per hoc sacrificium remittenda est, neque hoc arbitrio ejus relinquatur; alias unico sacrificio totam poenam tollere posset, subindeque applicatio unius Missae indulgentia plenaria posset aequivalere; sed talis determinatio provenit ex dispositione & devotione illius pro quo celebratur Missae sacrificium, illique commensuratur.

Dico secundo, Missae sacrificium habet valorem satisfactorium infinitum non solum intensive, sed etiam extensive. Non enim solum potest satisfacere pro omni poena debita peccatis sive mortalibus sive venialibus, sed etiam pro poena debita peccatis infinitorum hominum, si darentur; cum enim sit idem cum sacrificio Crucis, ex parte rei oblate, & principalis offerentis, & vis satisfactoria ex opere operato eadem sit in utroque sacrificio, eandem habet cum illo infinitatem, five intensivam, five extensivam. Unde Dico tertio, hoc sacrificium oblatum pro pluribus, aequo prodest culibet, ac si pro uno tantum offeratur.

Haec conclusio sequitur ex dictis in praecedentibus: si 100 enim valor sacrificii Missae intensive & extensive infinitus sit, nihil tollitur de fructu debito devotioni illius pro quo offertur, per hoc quod pro aliis offeratur, cum infinitus valor nunquam exauriri possit: ut bene expendit Cajetanus tomo 3. opus. tract. 3. quest. 2. his verbis: *Quantum ex parte rei oblatum est infinitum in hoc sacrificio, & per unitatem devotionem non exauritur, nec minuitur, consequens est, ut non solum pluribus, sed infinitis devotionibus, novum sacrificium sufficiens responderet, culibet certam partem satisfaciendum.* Nihil igitur admittitur alicui facienti pro se offerre hoc sacrificium ex quantitate effectus hujus sacrificii secundum se, & applicari ad ipsam, ex hoc quod alter procurat eandem pro se alii (scilicet Missam) nec a converso, sed unicuique respondet voluntatem quantum si pro se solo daretur: quia unicuique sufficiens & officiosa, juxta quantitatem devotionis sua. Et hic qu. 79. art. 5. haec scribit: *Una Missa non perdit vim satisfactoriam sua pro primo offerente, ex hoc quod pro secundo, tertio, quarto, quinto, &c. offeratur: sicut quantitatem devotionis potius, nihil collit de quantitate devotionis alterius. Unde arguendi, inferendumque simul sunt homines ignorantes peccatis, vel exigentes pro sua elemosyna totam sibi Missam dari, aut suo deservio, nihil enim minus ipse habet, si mille alii poenae eandem Missam pro seipsis & aliis deserviant, quam si pro ipso solo celebrari dicitur: imo ex hujusmodi inductione sic peccatis, dampnum videtur incurrere, quod minus sibi proderet.*

Confirmatur: Quando Sacerdos generaliter offert Missam pro circumstantibus, etiam si circumstantes sint multi, non minus singularis prodest, quam si quilibet eorum solus adesset; alioquin procurandum esset audire Missam qui nullus alius assistat, & melius esset audire Missam privatam, cui paucissimi assistunt, quam publicam & sollemnem cui assistit omnis populus: Ergo similiter, quando Sacerdos applicat Missam pro pluribus nominatim & in particulari, pro se celebrari postulantibus, aequo prodest culibet eorum, ac si pro uno tantum offerretur.

Argumenta quae contra istas conclusiones a quibusdam Recentioribus objici solent, levissima sunt, & ex dictis facile dilui possunt. Obijciunt enim primo: Sacrificium Missae non est ita perfectum, ac sacrificium Crucis: Sed si esset infiniti valoris quoad sufficientiam, esset aequo perfectum, unum enim infinitum non est majus five perfectius altero: Ergo sacrificium Missae non continet infinitum valorem. Secundo, Si sacrificium Missae fit valoris quoad sufficientiam infiniti, sequuntur duo inconvenientia, nempe quod cum quis petit plures Missas, sufficit pro illo unam Missam offerre, in infinito enim non est opus multiplicatione. Item posse Sacerdotem pro eodem Missa plura suspendi,

pendia, lege vel consuetudine taxata, a diversis accipere; non, ut diximus in tertia conclusione, cuique aque proderit, ac prodesset uni, si pro eo solo offerretur, & sic nulli in eo casu fiat injuria.

Sed ad hoc facile responderetur: Ad primum enim, nego Majorem, nam cum perfectio essentialis sacrificii desumatur a re oblata, & a principali offerente, & idem sit principalis, eademque res oblata in sacrificio Crucis & in sacrificio Missæ, mirum videri non debet, si dicantur æqualis perfectionis essentialis, quamvis accidentaliter in modo offerendi differant.

104 Ad secundum respondeo, quoad primum inconveniens, non sequi ex nostra doctrina, licet enim sacrificium Missæ sit valoris quoad sufficientiam infiniti, quia tamen ejus effectus limitatur devotione offerentis, & ejus pro quo offertur, prodesse possunt magis plura Missæ sacrificia, quam unum.

105 Quantum vero ad secundum inconveniens nego etiam illud sequi ex nostra doctrina: Tum quia stipendia non dantur celebranti tanquam pretium fructus sacrificii, sed tanquam elemosyna ad vitam sustentandam, vel tanquam pretium ministerii quod exhibet, cui tanta compensatio non debetur, sed ea solum que est taxata a lege, vel a consuetudine. Tum etiam quia intentio tribuentis stipendium, non solum est, ut sibi sacrificii fructus applicetur, sed etiam ut frequentatione Missarum, divinus cultus augeatur, & tam vivorum, quam defunctorum animæ plurimorum sacrificiorum sustentationi juventur. De quo plura articulo sequenti.

ARTICULUS VI.

De stipendio Missarum.

106 Deo breviter, Sacerdotes qui suas Missas obligatas non habent, stipendium aliquod pro Missa dicenda accipere posse.

Ratio est, quia lex justitiæ postulat, ut qui altari deservit, de altari vivat, ut dicitur 1. ad Corinth. 9. & quod hi qui in bonam aliorum occupantur, spiritualia ministrando, mutuo ab illis sustententur. Unde Glossa Augustini super illud 1. ad Timoth. 5. Qui bene præsumunt Presbyteri, &c. ait: Accipiant sustentationem necessitatis: a populo, mercedem dispensationis a Domino. Ex quo colligitur S. Thomas a. 2. quæst. 87. art. 1. quod dare decimas ministris Dei, in ipsorum vite sustentationem, sit de jure naturæ, quamvis determinatio ad certam taxam, sit de jure positivo. Unde sequitur, non solum Sacerdotes pauperes, sed etiam divites, posse pro Missa stipendium recipere, quia hoc non datur Sacerdoti solum titulo paupertatis & elemosynæ necessitate ad honestam vitam sustentationem, sed etiam titulo ministerii, quod exercet: unde sicut miles alias dives justè accipit solæ militiæ stipendium, nam quis militis stipendium neguam? 1. ad Corinth. 9. & sicut Sacerdotes, quamvis divites, justè accipiunt decimas, ita & Missæ stipendium justè possunt accipere & exigere.

107 Dixi Sacerdotes qui suas Missas obligatas non habent, quia illi qui aliquo jure titulo celebrare tenentur, non possunt illis diebus quibus tenentur celebrare, stipendium pro Missa recipere, ut determinavit Sac. Congreg. Concilii anno 1626. his verbis, Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare, ratione beneficii, seu capellæ, legati, aut salarii, si elemosynas etiam pro aliis Missis celebrandis suscipiant, non possunt eadem Missa utriusque obligationi satisfacere. Ex quo intelliges primo, quod cum Parochi diebus saltem festivis, teneantur sacrificium offerre pro suis ovibus, & ad hoc jam habent stipendium stabile, ratione beneficii, ad hujusmodi Missas celebrandas, non possunt jure titulo stipendium exigere. Nisi forte illis diebus quibus pro ovibus celebrare tenentur, hinc obligationi per alium satisfecerint; tunc enim stipendium pro Missa recipere possunt, sicut & aliis diebus quibus pro suis ovibus celebrare non tenentur.

108 Intelliges secundo, in predicto Missarum stipendio, nullam intervenire simoniam labem, quia stipendium non datur pro ipsa Missa, & veluti pretium ejus, sed vel pro sustentatione Ministerii, aut pro ipso externo ministerio, quæ sunt aliquid temporale. Pro ministrando vero aliis sacramentis, non potest, etiam titulo sustentationis, aliquid recipi: quia Ecclesiæ sustentationem Ministerii, in Missarum obligatione, non vero in aliis ministeriis sacris designavit, & pro ministrandis aliis sacramentis sufficienter provisionem et Ministeriis vel decimas, & primitias, alioque redditus Ecclesiasticos, vel per generales elemosynas quæ dantur Regularibus. Unde in Rituali Pauli V. in Rubricis de sacramentis in genere, statuitur quod non possit aliquis recipere quiddam in ministracione Sacramentorum, nisi in casu quo aliquid gratis detur, post administrationem factam, & sit in usu, & non prohibeatur ab Episcopo.

109 Tertio ex dictis intelliges, justum Missæ stipendium non debere mensurari penes valorem sacrificii, qui (ut

diximus articulo precedenti) infinitus est; neque penes effectum quem percipit qui dat stipendium, quia ille res sunt quæ spirituales; sed vel ex lege Ecclesiastica taxante, vel ex justa & rationabili consuetudine, si hæc deficiunt, ex honesta & frugali Sacerdotis in unum diem sustentatione. Nec placet aliorum sententia, qui id extendunt, non solum ad Sacerdotis sustentationem, sed reliquarum etiam personarum, quæ in ejus famulatu occupantur, immo & cognatorum, adduntque posse Sacerdotem exigere stipendium sufficiens, non solum ad vitium, sed etiam ad vestitum, & reliqua vitæ humane necessaria, siquæ ad ipsa Sacerdotis debita solvenda, cum ista aperte redoleant avaritiam.

110 Quæres primo, an possit quis recipere plura stipendia pro Missis, & postea distribuere aliis, retenta sibi aliqua parte, dummodo justum stipendium tribuat? v. g. recipit quis Parisiis triginta asses pro una Missa, & postea jubet alteri illam dicere, dando illi quindecim asses, juxta taxam Diocesis Parisiensis; queritur an possit hoc justè fieri? Affirmant Suarez hic disp. 8. sect. 3. Emmanuel Sa, alique ex recentioribus Casuistis, quia (inquunt) nulli fit injuria in hoc, nec danti stipendium, quia alienatur ei una Missa, sicut enim petivisti, nec Sacerdoti illam dicenti, quia datur ei justa elemosyna & stipendium, juxta taxam & consuetudinem Diocesis Parisiensis.

Hæc tamen sententia, neque est probabilis, neque iusta. Primum ex eo patet, quod Sacerdos ille qui triginta asses pro una Missa recepit, non habet jus retinendi dimidiam partem hujus pecunie: nec titulo gratuito, quia illi non fit donatio talis partis a vero donante; neque titulo oneroso, quia ipse non libit omnes decem Missas; neque ratione Ministerii in querendo Sacerdotem, quia sua voluntate id facit, eo quod non vult dicere illas Missas; neque ille labor est tanti momenti, ut debeat retinere illam partem; unde facit injuriam & vero domino qui triginta asses pro celebratione ne Missæ assignavit, & Sacerdoti dicenti illas Missas, quia sine consensu illorum retinet sibi partem destinatam stipendio Missæ.

111 Secundum vero, nimirum quod sententia illa tuta non sit, constat ex decisione Sacre Congregationis Concilii die 27. Julii anni 1625. quæ definit non posse Sacerdotem, majori stipendio pro Missa celebratione, partem retinere. Verba ejus sunt: Sacra Congregatio omne damnabile lucrum ab Ecclesiis remota, & alienis, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem elemosynæ sibi retenta, celebrandum committat.

Advertendum tamen est, quod qui habet Beneficium, cui est annexum onus Missarum, si commendat alteri Sacerdoti illas Missas, non tenetur dare stipendium ad rationem redditum Beneficii, sed sufficere quod tribuat elemosynam congruam, secundum morem illius loci, nisi aliud in fundatione caveatur. Ita resolvit eadem sacra Congregatio in decretis de celebratione Missarum dubio 8. Ratio vero discriminis inter Beneficium & alium simplicem Sacerdotem, alteri Missas commendandam, manifesta est: nam ut supra dicebamus, simplex Sacerdos qui pingue stipendium pro celebratione unius Missæ tribuitur est, nullum habet jus ad retinendum sibi partem illius, assignando aliam alteri cui Missam commendavit: Beneficiarius vero ad hoc titulum habet, scilicet Beneficium, cui alias est annexum onus recitandi divinum officium, & alia similia onera. Unde quando commendat Missas alii, tanquam proprias dominas id facit; & sic non tenetur nisi consuetam elemosynam dare.

112 Quæres secundo, utrum si petentes Missam, non dent justum stipendium, possit Sacerdos a diversis tot parva stipendia accipere, ut adæquet unum justum, & pro illis unam solum Missam celebrare? Affirmant multi Casuistæ, quia (inquunt) tunc fit injuria Sacerdoti, & ipse potest se indemnem servare, quamvis promiserit pro quolibet Missam celebrare: sicut famulus & operarius, cui condigna merces non tribuitur, potest damnum suum, ut probaverit, resarcire, etiam si in principio ob paupertatem coactus sit pacisci pro injusto & inequali stipendio; & similiter qui ob necessitatem cogitur trucidem emere injusto pretio, potest sine injuria, alia vi se indemnem servare.

113 Hæc sententia, attentio jure naturali, videtur satis probabilis. Sed post determinationem, quæ prohibitionem predictæ Congregationis Concilii, nec est tuta, nec ad praxim redacenda: Verba prohibitionis hæc sunt: Deinde pro pluribus Missis, etiam ejusdem qualitatis celebrandis, plura stipendia si quantumcumque incongrua & exigua, si ve ab una, si ve a pluribus personis collata fuerint, aut conferantur in futurum Sacerdotibus, Sacra Congregatio sub observatione illius judicis mandat ac præcipit, ut absolute tot Missæ celebrantur, quæ ad rationem attributa elemosynæ præscriptæ fuerint; aliqui graviter peccant, & ad restitutionem tenentur.

Quæ-

116 Quæres tertio, an possit aliquis anticipare dicere Missas pro his qui sibi offerent postea stipendia, & ita quando dantur elemosyna, satisfacere applicando Missas jam dictas illa intentione? Affirmant plures ex recentioribus Casuistis, quos refert Martinez a Prado hic dob. 13. §. 6. ut hæc pia opinio (inquunt) subveniat pauperibus querendum Sacerdotum, qui dum assignata stipendia non habent, quando Missas celebrant, earum applicationem sibi in futurum referant accepturi stipendia ab iis qui in futurum a se Missas petierint; nam in potestate Sacerdotis videtur esse sacrificii fructum suspendere.

117 Verum quia multa sunt que hæc sententiam periculosam reddunt, examinari cepta est a Sacra Congregatione Concilii sub Clemente VIII. anno 1605. & postea tempore Pauli V. damnata; scripsitque Sacra Congregatio ad Nuntium Apostolicum in Hispania, ubi hæc consuetudo vigeat, ut in omnibus illius regni provinciis, tanquam pluribus nominibus periculosa, scilicet scandalosa, & effectibus obnoxia; neque a veris Ecclesiæ moribus abhorrens, prohiberetur. Quæ prohibitio extat inter responsa Congregationis.

118 Quæres quarto, an possit Sacerdos duplex stipendium pro unica Missa accipere, unum quidem pro applicatione fructus mediæ, quem pro determinatis personis, ex usu Ecclesiæ, celebrans offerre solet, & alterum pro applicato alteri fructu sibi proprio, cui ipse renuntiat, & cedit alteri?

Affirmative respondent plures ex recentioribus Casuistis, quos refert Martinez a Prado ubi supra §. 5. & Angelus Maria Vercellæ, questionum moralium Tract. 2. quæst. 29. Sed alii communiter hæc sententiam ut falsam & scandalosam rejiciunt: Tum quia valde incertum est, an possit fructus ille Sacerdoti proprius, qui spiritualis, vel specialissimus dicitur, alteri applicari, videtur enim esse beneficium personale, & alteri incommunicabile. Tum etiam, quia ebo applicabilis sit, valde tamen scandalosum est, quod Sacerdos huic fructui spirituali propter modicam pecuniam summam renuntiet; & rem spirituales in avaritiæ turpe lucrum commutet. Unde merito hæc sententia a Sacra Congregatione Concilii die 25. Januarii anni 1659. proscripta & prohibita fuit, decreto sequenti.

Declaratio Sacre Congregationis Concilii SS. D. N. Alexandræ Papa VII. jussu eadem super secundo Decreto ejusdem Congregationis, de celebratione Missarum.

119 Cum Auctores nonnulli scriptis suis, etiam typis editis, asseruerint, Sacerdoti pro alio Missam, & recepta elemosyna, celebranti, licitum esse aliam elemosynam quoque accipere ab altero, cui partem illam fructus, seu valoris ejusdem sacrificii, ipsimet celebranti debitam (specialim nuncupatam) applicet; ac proinde hunc casum sub decreto Sacre Congregationis Concilii, prohibente duplex pro unica Missa stipendium, seu elemosynam recipi, non esse comprehendim. Propterea Sacra Congregatio Eminentiſſimorum & Reverendissimorum D. D. S. R. E. Cardinalium, Concilii Tridentini Interpretum, quæ auctoritate sibi per Apostolicam Sacram specialiter attributa, sedulo curat, ne a Sacerdotibus circa celebrationem Sacramenti Missæ Sacrificii, unde in nobis uberrima divina liberalitatis munera derivantur, avaritiæ labes ulla, aut suspicio contrahatur: ante dictam assertionem mature examinavit, eademque prorsus reprobat, sub die 25. Januarii 1659. censuit: Nulli Sacerdoti licitum esse, præfata ratione, si ve prætextu, aliam elemosynam accipere, præter illam quam accipit ab eo, pro quo Missam offerre solet. Ac proinde eorum Sacram Congregationem Concilii edicit, quibus prohibetur, ne duplex stipendium pro unica Missa recipiant: Quam Sacre Congregationis sententiam ad Sanctissimum Dominum N. Alexandrum Papam VII. relationem, Sanctitas sua, sub die 29. ejusdem mensis approbat, & Decretum publicari, atque ad Episcopos, & Generales Regularium Ordinum transmitti jussit, ut ipsi doctrinam hujusmodi pro suis Pœnitentiaris, & Confessoribus, ac Doctores respective, infinuari, doceri, atque in Tractatibus Moralibus, per eisdem imprimendis, vulgari, pastorali vigilantias curent.

F. Card. Paulinus Præfatus.

C. de Vechis Episcopus Cælestis, Sacre Congregationis Concilii Secretarius.

Ad majorem hujus perutilis materia elucidationem, & aliorum casuum resolutionem, aliqua, quæ ab omni-

bus fere Theologis & Casuistis admittuntur, breviter observanda sunt. Primo, eum qui accipit stipendium pro celebranda Missa peculiari B. Virginis, aut alicujus Sancti, satisfacere, si dicat Sacram, quale occurrit eo die; saltem nisi stipendium notabiliter augeatur, propter illam conditionem; meliusque esse sic facere diebus festis, aut duplicibus; quia melius est servare ordinem Missalis, quam ob privatam devotionem illum invertere. Secundo, eum qui ratione fundationis, aut stipendii, debet alicubi celebrare, satisfacere dummodo alibi celebret, nisi qui stipendium dat, aut fundator id voluerit, propter specialem cultum illius loci, vel commoditatem populi, ut ibi Sacrum audire possit, vel ob decus & memoriam sue familie, ad quam talis locus pertinet. Tertio, possit auferi stipendium, ex rationabili causa, & Sacerdotem illud exigere, ut pro labore extraordinario eundi ad Ecclesiam longinquam, vel expectandi longo tempore, vel celebrandi summo mane, cum suo incommodo. Similiter est in usu rationabilis, majus exigere stipendium pro Missa solemni cantanda; quia ultra Missam, debetur elemosyna pro cantu, & pro assistentia vel Capitali vel Communitatis Religioſe.

120 Demum observandum est, quod cum in supra relatis Congregationis Concilii decretis solum prohibeatur quod accipiatur plura stipendia pro una Missa, non vero quod illa pro pluribus sine stipendio gratis applicetur; Sacerdos obligatus ex stipendio accepto ad celebrandum pro aliquo, potest ex charitate, vel gratitudine, pro parentibus, amicis, vel benefactoribus, eandem Missam applicare. Quod maxime (inquit Lezana Verbo Missa num. 22.) notandum est pro Regularibus, quia ipsi sæpius in Conventibus pauperibus tenentur pro aliquibus propter stipendia accepta semper celebrare, & tamen sæpius occurrunt casus propter quas debeant etiam pro aliis, saltem ex charitate, vel ex Constitutionibus Ordinum, ac præceptis Superiorum, Missam offerre: ut contingit si moriantur, aut in gravi aliqua necessitate constituti sint eorum parentes, consanguinei, fratres ejusdem Religionis, amici, protectores, patroni, benefactores, &c. Tunc enim ex charitate vel gratitudine sacrificium offerre possunt pro illis, etiam ab aliis pro Missa celebranda stipendium acceptis.

ARTICULUS VII.

Præcipua Missæ ceremonia breviter explicatur.

121 AD complementum hujus disputationis, & totius istius Tractatus de Eucharistia, superest ut præcipua Missæ ceremonia breviter explicemus, de quibus erudite ac perspicue agit S. Thomas art. 4. hujus questionis, ubi ostendit, hoc sacramentum majori cum dignitate, quam cetera omnia celebrari; quia totum salutaris nostre mysterium in eo comprehenditur. Ac primo quidem ante illius celebrationem præmittitur quedam preparatio ad dignè agenda ea que sequuntur, juxta illud Ecclesiastici 4. Castoli pedem tuum ingrediens domum Domini. Cujus preparatio una est confessio, juxta illud Prov. 18. Justus in principio accusator est sui. Altera pars est laus divina, quæ fit in Introitu, secundum illud Psalmi 49. Sacrificium laudis honorificabile me, & illic iter quo ostendat illi salutare Dei. Sumiturque ordinarie ex Psalmis, quia ut ait Dionysius cap. 2. Eccles. Hierarchia: Psalmi comprehendunt per modum laudis quidquid in Sacra Scriptura continetur.

122 Secundo sit commemoratio præsentis miserie dicendo novies Kyrie aut Chreite eleison, ter scilicet pro qualibet Personarum Divinarum, & ad significandum Personarum divinas esse in se invicem per circumfessionem. Novies vero contra novem genera peccatorum: originale, veniale, mortale, cogitationis, loquutionis, peccationis, fragilitatis, ignorantie, malignitatis, ut ait Innocentius III. lib. 2. de mysteriis Missæ cap. 19. Græce autem dicitur, propter quatuor causas, inquit Albertus Magnus Tract. 1. de Sacrificio Missæ cap. 2. Primo quia sapientia primum apud Græcos floruit. Secundo, quia leges apud eosdem primo viguerunt. Tertio, quia primi ex Gentilibus Evangelium audierunt. Quarto, quia ex illis ad nos fides ac religio Christiana derivata est. Vel ut ait Augustinus Epist. 178. ut ostendat una Dei misericordia, universis indifferenter nationibus imploranda, sicut ipse non ad consubstantialitatem fidei exprimentam, Latine usurpamus, quia Trinitas est ab omnibus indifferenter confitenda.

123 Tertio commemoratur cælestis gloria, ad quam tendimus post præsentem vitam & miseriam, dicendo, Gloria in excelsis Deo, qui hymnus cantatur in Festis, cum quibus commemoratur cælestis gloria, non autem in officiis luctuosis, quæ ad commemorationem præsentis miserie pertinent.

Quarto Sacerdos salutem Populum verbis illis, Dominus vobiscum, qui salutandi modus sumitur ex Scriptura Ruth 2.

Ruth. 2. & Paralipom. 15. & Luca 1. Populusque respondet, Et cum spiritu tuo, quo precatur Deum esse quoque cum spiritu Sacerdotis, illique assistere ad peragendum sacrificium, aut velle secum illius spiritu conjungi. Quae ceremonia antiquissima est, & Chrylologus homil. 18. in Epist. 2. ad Corinth. ubi sic ait: Bone precatur Sacerdos populo, & bene precatur populus Sacerdoti. Nam cum spiritu tuo nihil aliud est quam hoc, &c.

124 Quinto Sacerdos Orationem pro populo facit, ut digui habeantur omnes tantis mysteriis: quae Oratio Collecta vocatur, vel quia fit nomine totius Populi in unum collecti cum spiritu Sacerdotis: vel quia Sacerdos omnium orationes compendiose colligit. Unde in fine hujus Orationis, seu Collectae, Populus respondet, Amen, id est fiat sicut postulasti.

125 Sexta, cum Eucharistiae mysterium sit sacramentum fidei, populus de mysteriis fidei instruitur, primo per doctrinam Prophetarum & Apostolorum, dictam vulgo Epistolam, deinde perfectius per lectionem Evangelii, quo finito, recitatur Symbolum fidei diebus Dominicis, & praecipuis Festis, ad profitendum nos credere doctrinam Christi per Evangelium annuntiatam.

126 Haec omnia olim appellabantur Missa Catechumenorum, quia eo usque licebat illis interesse celebrationi Missae. Unde post verbum Dei praedicatum, & Symbolum recitatum, antequam Sacerdos ad consecrationem se prepararet, a Diacono Catechumeni dimittebantur, verbis, *De Missa est.* Quibus dimissis secunda pars Missae inchoabatur, quae Missa sacrificii appellabatur, & ab offeritorio incipit, quo Sacerdos sacrificii mox futuri oblationem Deo facit, & postea altare thurificat: quam ceremoniam D. Thomas hic art. 5. ad 2. ad duo pertinere dicit. Primo quidem ad reverentiam hujus sacramenti, ut scilicet per bonum odorem depellantur si quid pravi odoris in eo loco fuerit. Secundo ad representandum effectum gratiae, qua sicut bono odore Christus plenus fuit, & a Christo derivatur ad fideles, ministerio & interventu Sacerdotum, juxta illud 2. ad Corinth. 2. Odorem nostrum sicut spargit per nos in omni loco. Adde ex Philone Carpathio in illud Cantico: Ex aromatibus mirrae & thuris, per thurificationem moneri fideles, ad caelestia desideria desiderio ascendere, instar sumi & thure incenso ascendentis, & ut ejus verbis utitur, *Cor sum ignitum veluti thuribulum coram Deo edificatum facere, in quo quidem corde, cum per amorem caritatis colligimus, quasi carbones in thuribulum congerimus, quibus seipsum mens in conspectu Dei igne charitatis accendat. Dumque servamus & mundas orationes ad Deum emittimus, quasi fumum nostrorum ex thuribulo exhalat.* Et ex Hieronimo in Psal. 140. circa illa verba: *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, significari devotionem celebrantis & assistentis debere ad Deum esse directam, puram, & rectam.* Et ex Augustino, vel alio apud ipsum, tomo 9. homil. 6. in Apocal. thuribulo Christum significari: *Cujus corpus sanctum (inquit) thuribulum autem, ex quo Deus Patris passionis incensum odoratum suavitatis accipit.*

127 Thurificatio altari, Sacerdos digitos ablutit, propter reverentiam hujus sacramenti. Et hoc dupliciter (inquit S. Thomas hic art. 5. ad 1.) Primo quidem, quia aliqua praesentia trahere non consuevit, nisi manibus ablutit: unde videtur videtur quod ad tantum sacramentum aliquis accedit, manibus etiam corporaliter inquinatis. Secundo, propter significationem, quia ut Dionysius dicit cap. 5. *Eccles. Hierarchy, extrematum ablutio significat emundationem etiam a minimis peccatis, secundum illud Joann. 13. qui lotus est, non videt nisi ut pedes lauet.* Et tunc emundatio requiritur ab eo qui accedit ad hoc sacramentum. Similia habet Germanus Constantinopolitanus in Theoria seu contemplatione rerum Ecclesiasticarum, tomo 12. Bibliotheca Patrum. *Ablutio manuum (inquit) est ejus vice qui se laute inclamans, Immaculatus sum. Nobis autem Sacerdotibus inquinatus, ut puri mentes conscientia, cogitatione, & quae sunt manus nostrarum hominum cum timore mansuetudine, ac iudicatio ad nos ad mensam sanctam, &c.* Alludit porro ad Pilatum, qui ante Christi crucifixionem, quem Sacramentum istud velut memoriale representat lavit manus coram populo dicens, *Innocens ego sum a sanguine justis hujus.* Matth. 27.

128 Ablutis digitis Sacerdos preparat se ad consecrationem, quae cum sit actio supernaturalis, totiusque naturae vires transcensens, auxilium precum ad illam rite peragendam petit a fidelibus, convertens se ad populum ait: *Orate fratres, ut meum ac vestrum pariter in conspectu Domini sit acceptum sacrificium, & orans paululum secreto, per praesentem excitat populum ad fervorem devotionis & ad mentem sursum attollendam, & finita praesentatione, devote laudat Divinitatem Christi, cum Angelis dicens: Sanctus, Sanctus, Sanctus, & humanitatem cum pueris, subdens: Benedixit qui venit in nomine Domini.*

His peractis inchoat Canonem in quo fit commemoratio Summi Pontificis, Episcoporum, Regis, aliorumque qui in sublimitate sunt confluiti, & specialiter eorum pro quibus offertur sacrificium: deinde Sanctorum, quorum patrocinia Sacerdos implorat pro praedictis, cum dicit, *Communicantes & memoriam venerantes, & petitionem concludit dicens: Ut hoc oblatio fit illis pro quibus offertur salutaris.* Postea ad ipsam consecrationem accedit, in qua primo petit consecrationis effectum, cum dicit: *Quant oblationem tu Deus benedixisti, adscriptam, ratam, rationabilem, acceptabilemque facere digneris.* Quae verba (ut exponit Alcuinus, Innocentius III. Hugo Victorinus, D. Thomas, & alii) significant: Sacerdotem a Deo petere, ut ipsi oblationem ejus consecrando benedixit ad profana efficiat; eandemque approbando, faciat adscriptam, id est adscribat & numeret inter dona quae ipsi probantur: confirmando ratam efficiat, id est stabilem & firmam, ut fructum certum, & perpetuum ad nos referat: rationabilem quoque faciat, ut non solum bona, sed etiam bene, rationabiliter, & prudenter offeramus, ac sit rationabile obsequium nostrum, juxta Apostolum ad Roman. 12. Denique acceptabilem, faciat, id est, ita undique bene se habentem, non solum ex parte domini, sed etiam ex parte ministris offerentis, ut digna sit quae a Deo acceptetur. Secundo Sacerdos consecrationem pergit per verba Salvatoris, cum dicit: *Qui pridie quam pateretur.* Tertio excusat praesumptionem, per obedientiam ad mandatum Christi, subdens: *Unde & memores, Quarto petit hoc sacrificium peractum esse Deo acceptum, cum ait: Supra qua praesepit ac sereno vultu respicere digneris, &c.* Quinto petit hujus sacrificii & sacramenti effectum, cum sibi & aliis communicantibus, vel assistentibus; tum etiam mortuis, ut illis profit ad refrigerium & levamen pœnarum.

Notandum vero est, Sacerdotem multiplex signum Crucis facere super oblata, ante & post consecrationem, de quo fufe D. Thomas art. 5. ad 3. Alcuinus in libro de celebratione Missae, Amalarius lib. 3. de Officiis Ecclesiasticis cap. 24. Innocentius III. lib. 3. de officio Missae cap. 11. & Micrologus cap. 14. ubi observat ejusmodi signa fieri semper aut semel aut numero impari, ter scilicet, aut quinquies: *Semel propter essentiam unitatem, Ter propter Trinitatem personarum, Quinquies propter vulnera Christi Domini, & expressam representationem passionis ipsius.* Notat etiam Sanctus Thomas, signa Crucis quae sunt super oblata ante consecrationem, fieri ad benedicendum & consecrandum materiam, ea vero quae fiunt super ipsum corpus & sanguinem Christi post consecrationem, non fieri ad benedicendum materiam, quae jam consecrata est, sed solum ad commemorandum virtutem Crucis, & modum passionis ejus. Porro unus figurat Crucis in sacramentorum celebratione antiquissimum esse, constat ex Cypriano, vel alio ejus contemporaneo, in libro de baptismo Christi, ubi sic ait: *In Cruce Domini gloriamur, cuius virtus omnia pergit sacramenta: sine qua nihil aliud est sanctum, neque aliqua consecratio meretur esse illius.* Et ex Chrylologo hom. 55. in cap. 16. Matthaei, ubi haec scribit: *Hoc signum Crucis consecratur corpus Dominicum, sanctificatur fons Baptismatis, inhiantur etiam praesepit, & ceteri gradus Ecclesiastici, omnia quocumque sanctificantur, hoc signum Dominicae Crucis, cum invocatione Christi nominis, consecrantur.* Augustinus etiam Tractatu 118. in Joann. ait quod nisi signum Crucis adhibeatur, seu ipsi aqua, quae fideles regenerantur & sine eis, quo Christiane augumentur, seu sacrificio, quo aluntur, nihil eorum rite perficitur.

Insuper notandum est, duplicem fieri a Sacerdote hostiae elevationem, unam quidem ante consecrationem, in Offeritorio, ut vocant, cujus mentio fit in omnibus fere liturgiis, valdeque convenit sacrificio: quae de causa solebant in testamento veteri elevari coram Deo ea quae ipsi offeriebantur in sacrificium, ut videre est Levitico 8. & 9. aliisque locis. Alteram vero post consecrationem, tum ut hostia populo ostendatur, & adoranda proponatur; tum etiam ad representandum Christum in Cruce exaltatum & mortuum, ut ait S. Germanus Constantinopolitanus in Theoria. Ad hanc porro hostiae elevationem plures referunt illud Psal. 71. *Et erit firmamentum in terra, in summis montium, id est juxta Hebraeos, Erig pugillus vel particula frumenti in capite montium;* & juxta interpretationem Rabbi Jonathae, qui vixit ante Christum, *Placenta panis fiet sacrificium in capitebus Sacerdotum qui sunt in Ecclesia.* De quo supra art. 1. §. 2.

Tertio observandum est ex D. Thoma hic art. 4. ad 9. 133 quod quando Sacerdos post consecrationem ait: *Sube hoc praesepit per manus sancti Angeli tui in sublime altaris tui:* Non petit neque quod species sacramentales deferantur in caelum, neque Corpus Christi verum quod ibi esse non definit; sed petit hoc pro corpore mystico, quod scilicet orationes Sacerdotis & populi Angelis assistentis divinis mysteriis, Deo representent secundum illud Apocalypsis 8. *Ascendit fumus incensum*

de oblationibus Sanctorum, de manu Angeli. Sublime autem altare Dei dicitur, vel ipsa Ecclesia triumphans, in quam transierit petimus, vel ipse Deus cujus participationem petimus: De hoc enim altari dicitur Exodi 20. *Non ascendes ad altare meum per gradus, id est (secundum Glossam) in Tripartite gradus non facies.* Vel per Angelum intelligitur ipse Christus, qui est Magni Consilii Angelus, qui corpus suum mysticum Deo Patri conjungit & Ecclesiae triumphanti. Quam interpretationem indicat etiam auctor Gemmae animae lib. 1. de antiquo Missarum ritu cap. 106. alteram vero de angelico ministerio preces nostras ad Deum transmittente, Christique ad nos Missionem, tradit Innocentius III. lib. 5. de mysteriis Missae cap. 6. his verbis: *Per manus Angeli tui, hoc est per Ministerium Angelorum, secundum illud quod ait Angelus ad Tobiam. Quando orabas Deum cum lacrymis obtuli orationem tuam Domino.* Et paulo infra: *Hinc etiam evidenter apparet, quod Angeli semper in sacrificiis praesentes assunt.* Quod paulo ante ostendit ex Gregorio lib. 4. Dialogorum cap. 58. dicens: *Quis scilicet habere dubium possit, in ipsa immolatione hostiae ad Sacerdotem vocem calce agere, in illo Jesu Christi mysterio, Angelorum choros adesse, terram caelestibus jungi, unum quidem ex visibilibus atque invisibilibus fieri.*

133 Denique ad plenioris Canonis intelligentiam, Advertendum est, quod quando Sacerdos in commemoratione defunctorum orat pro animabus fidelium, qui nos praesepit, cum signo fidei, & demum in somno pacis, & a Deo petit, ut eorum refrigerii lucis, & pacis obtineant, non petit ut obtineat quod jam asseruerat illas habere, ut inapte obijciunt Sectarii, sed postulat ut anime fidelium defunctorum, quae jam quamdam pacem & quietem habent, utpote a bello tentationum immunes, & de premio aeternae felicitatis secura, locum perfectae pacis & beatitudinis obtineant, & quietem habeant a tormentis, & a desiderio visionis divinae, quae praecipua arguntur & cruciantur. Illud vero quod ait Ecclesia in Offeritorio Missae pro defunctis: *Ne absorbeat eis Tartarus, ne cadant in obscura, dicitur de animabus illis consideratis quatenus mox et corpore egressuris, & coram tremendo Dei judicio sitendis: similique propitiorum, quae etiam tunc Ecclesia Christum interdum considerat, ut ante adventum, quando has voces Prophetarum usurpat: Veni Domine, & noli tardare, relaxa facinora plebis tua israel. Rorate cali desuper, & nubes pluant justum, aperiant terra, & germinet Salvatorem.* Usurpat autem ab Ecclesia illa propitiorum, ut magis excitet fideles ad commiserationem hujusmodi animarum, & ad apprehensionem divini iudicii.

134 Peracta defunctorum commemoratione, Sacerdos ad communionem se disponit, & alios communicantes, tum per orationem Dominicam, cujus una petitio est de pane quotidianum & superfluentibus: tum etiam per osculum pacis quod datur paulo post, ut significetur Eucharistiam esse sacramentum unitatis & pacis. Quam ceremoniam antiquam esse liquet ex Dionysio lib. de Eccles. hierarchia cap. 3. Clemente lib. 8. Constit. cap. 5. Tertulliano lib. de Oratione cap. 14. & Chrylologo lib. 1. de compunctione cordis cap. 3. cujus verba sunt: *Osculum pacis porrigere tempore quo sacramenta celebrantur in usu Ecclesiae.* Et homil. 51. ad populum Antiochenum: *Propterea & in mysteriis alter alterum ample-*

ctur, ut unum multi sumus. Olim autem in primitiva Ecclesia, ut refert Clemens citatus, fecerunt viri a feminis, quoad osculum pacis, immo & quoad locum in medio; & viri viros, feminae feminas osculabantur, modestiae causa & ad vitandam omnem impudicicam. Nunc vero, crescente malitia, & refrigerente caritate, non datur osculum immediate, sed tantum mediante pœna, vel imagine, aut alia re sacra. In Missis vero defunctorum, in quibus sacrificium offertur non pro pace praesenti, sed pro requie mortuorum, pax intermitterit.

135 Ante communionem Sacerdos hostiam in tres partes dividit, & unam in calicem immittit, & sanguini immergit. Cujus ceremoniae mentio fit in Canone Cum frangitur, sumpto ex libro sententiarum Prosperi, de consecrat. dist. 2. ubi sic dicitur: *Cum frangitur hostia, quod aliud quam Dominici corporis in Cruce immolatio designatur? Eisdem fractionis membris Paschalis libro de corpore & sanguine Christi cap. 18. ubi sic ait: in quo in tres partes hostia dividitur, eaque divisio super calicem fieri consuevit.* Et Stephanus Eudensis libro de Sacramento altaris cap. 18. *Frangitur (inquit) hostia, & in tres partes dividitur, sanctae Trinitati dedicata. Quarum una in calicem demissa, sanguini immergitur, pro illa parte Ecclesiae, qua naufragio hujus saeculi agitur, multae perturbacionibus ipsorum concutitur. Alia una extra calicem, sunt pro illis quarum una igne examinatur, quae est fidelium, altera est sanctorum, qua cum Christo regnat in aeternum.* Similia docet D. Thomas hic art. 5. ad 7. & 8.

Deinde sequitur perceptio sacramenti, primo percipiente Sacerdote, postmodum aliis dante, juxta illud Dionysii in libro de Ecclesiastica hierarchia versus finem: *Ipsa mysteriorum perceptio, mysticam eorumdem distributionem antecedit; hic enim rerum divinarum ordo ac distinctio generalis est, ut prius ipse sacer Antistes communicet, ac ita domus qua per ipsum ceteris divinis distribenda sunt, faceret, ac deinde alii ea tradat.* Unde merito plures viri docti improbant praeposterum quorundam usum, qui sibi sacram exhiberi communionem ab initio Missae petunt, & nimiam facilitatem & indulgentiam aliorum Sacerdotum, qui eorum importuna petitioni, citra necessitatem, acquiescunt.

137 Peracta Communione tota Missae celebratio in gratiarum actione terminatur, populo exultante pro sumptione mysterii (quod significat cantus post communionem) & Sacerdote per orationem gratias offerente, sicut & Christus celebrata cena cum Discipulis, hymnum dixit Matthaei 26. Tandem Diaconus populum dimittit, per haec verba, *Deo gratias, & sic gratiarum actione cuncta concluduntur, & sacrum percipitur Eucharistiae sacrificium; quod dum peragimus (inquit Gregorius lib. 4. Dialog. cap. 59.) necesse est, nosmetipsos Deo in cordis contritione multemus: quia passionis Dominicae mysteria celebramus, debemus imitari quod agimus. Tunc ergo vero pro nobis hostia erit Deo, cum nosmetipsos hostiam fecerimus (quod per contritionem & poenitentiam peccatorum praesentium) carnem pro carne reponentes, pro sancta sacrificiorum; pro casta castitatem; pro effuso sanguine in ara Crucis, effusam sanguinem in rubre confessioni, ut belle Petrus Collensis, ait. Sed de hoc fufe Tractatu sequenti, in quo de Sacramento Poenitentiae differemus.*

Laudetur Venerabile Sacramentum.